

SARATON KASALLIGIGA UCHRAGAN BEMORLARDA UCHRAYDIGAN PSIXOLOGIK O'ZGARISHLAR

Gapurov Umurbek Ulug'bekovich

Buxoro davlat tibbiyot instituti, assistant

Omonova Jasminaoy Jamshidovna

Buxoro davlat tibbiyot instituti, talabasi

Jasminaoyomonova05@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada saraton kasalligi bo'lgan bemorlarning psixologik xususiyatlari uning psixik-ruhiy holati, patologik xususiyatlari, haqida ilmiy fikrlar keltiriladi. Kattalarni davolashda, avvalambor, ularning psixik holatini o'rganish lozimligi maqolada asosiy o'rinni egallaydi.

Kalit so'zlar: Saraton, psixika, tibbiyot, psixologiya, o'jarlik, psixologik yordam, psixik xolat, baho, munosabat, tajriba, maqsad, ishonch.

Bilamizki hozirgi kunda turli xildagi kasalliklar juda ko'p, shuningdek saraton kasalligi ham o'z navbatida juda ko'payib bormoqda. Har bir inson organizmida rak hujayralari mavjud bo'lib, ular tashqi ekologik omillar va biz bilgan-bilmagan omillar ta'sirida rivojlanib organizmda tarqalib ketishiga sabab bo'ladi. Rami Blekk o'zining "Saraton va boshqa kasalliklarning, shuningdek, tabiiy ofatlarning ma'naviy sababi" maqolasida ta'kidlashicha, bugungi kunda kasallikning sababi borliqning kelib chiqishi bilan aloqani yo'qotishimizdir. Biz o'zimiz uchun eng yaxshisini bilamiz deb ishonamiz va dunyo bilan aloqani yo'qotamiz - saraton xujayrasi singari, uning tanasi ekanligini unutib, o'z mustaqil hayotida yashay boshlaydi. Biz qaysar, hayotdagi o'zgarishlarga, rivojlanishimiz uchun zarur bo'lgan yangi bosqichga o'tishga qarshi turganda, mavjudlik bilan aloqani yo'qotamiz. Tiklanish yo'lidagi asosiy qadam bu vaziyatni qabul qilishdir: kasallikning o'zi ham, uning paydo bo'lishiga sabab bo'lgan voqealar, hissiyotlar, tajribalardir. Bu zamonaviy davolanish nuqtai nazariga ziddir: Aslida kasallikni qabul qilgandan ko'ra "kasallikni yengib o'tishga" harakat qilsak maqsadga muvofiq bo'ladi. Shu bilan birga, kasallikning dastlabki ikki bosqichi osonlik bilan davolanadi (ammo zamonaviy tibbiyot yordamida deyarli aniqlanmaydi), 3 va 4 tibbiy ta'sirga ega. 5-bosqich - davolash qiyin hisoblanadi. Chunki 90 foiz holatlarda kasallik 3-4-bosqichga o'tganidan keyin aniqlanadi, bunga sabab kasallikning dastlabki bosqichida hech qanday alomatlar kuzatilmaydi va bemor o'zini kasalligini sezmaydi. Saraton kasalligi ko'pchilikning

tasavvurida tuzalmas va o'limga olib keladigan kasallik sifatida qaraladi. Shuning uchun bemorlar o'z kasalligi aniqlangan kundan boshlab ruhiy va psixologik zo'riqishni boshlaydilar. Bu psixologik o'zgarishlash kasallikning turli xil bosqichlarida har xil ko'rinishda uchraydi. Diagnostika bosqichi. Tashxis qo'yilganidan keyin javob odatda quyidagilardan iborat. Shokning dastlabki lahzasidan keyin, qayg'u, g'azab, xavotir, ojizlik hissi, depressiya va boshqalarni o'z ichiga olgan kuchli hissiy javoblarda. Shu sababli, psixologning ishi saraton kasalligini keltirib chiqaradigan hissiy ta'sirni yumshatishga, bemorga va ularning oila a'zolariga kasallik bilan kurashish uchun hissiy yordam va kurash strategiyasini taqdim etishga qaratilgan. Davolash bosqichi. Saratonni davolash (jarrohlik, kimyoviy terapiya, radiatsiya terapiyasi) agressiv, og'riqli, bezovta qiluvchi va ko'p sonli yon ta'sirga ega. Shuning uchun psixologik yordam, davolash og'riqni boshqarish va hissiy tanglikni bartaraf etish ular bemorga tibbiy davolanishga rioya qilishlariga yordam berishi mumkin. Remissiya bosqichi. Saratonni yuqtirgan ushbu bosqichda psixo-onkologning aralashuvi qo'rquv va tashvishlarni ifoda etishni osonlashtirishga asoslangan, bemor uchun ham, ularning qarindoshlari uchun ham, noaniqlik va kasallikni qayta tiklash xavfi tufayli. Psixolog uchun asta-sekin normal holatga qaytish uchun yaqin terapevtik aloqani mustahkamlash, emotsional buzilishlarni bartaraf etish va zarur psixologik vositalarni taqdim etish muhimdir. Qaytish bosqichi. Bu katta ta'sirning bosqichi, chunki u kuchli hissiy reaksiyalarni (g'azab, g'azab, tajovuzkorlik, umidsizlik va hk) boshlaydi. Ushbu davrda psixonkologiyaning aralashuvi depressiv va tashvishli holatlarga murojaat qilish va davolashdan iborat bemorda va ularning oilalarida paydo bo'lishi mumkin va yangi patologik holatga moslashish ustida ishlaydi. Terminal bosqichi. Odatda ushbu bosqichda yuzaga keladigan ba'zi his-tuyg'ular inkor, g'azab, depressiya, izolyatsiya, tajovuzkorlik va o'lim qo'rquvi. Bemorga palliativ yordam ko'rsatiladi. Boshqacha qilib aytganda, bemorni davolash endi mumkin emas va uning o'limga o'tishda eng yaxshi yordamni olishini so'rashadi. Buning uchun psixologik qiyinchiliklarga qatnashish, og'riq va jismoniy simptomlarni boshqarish, ijtimoiy, hissiy va ma'naviy yordamni taklif qilish va davolanishi mumkin bo'lgan bemorlarni boshqarish strategiyasini ilgari surish kerak. O'lim yaqinlashganda, o'lim jarayonida bemorga va uning oilasiga aza tayyorlashda hamrohlik qilish vazifasi paydo bo'ladi, patologik qayg'u oldini olish maqsadida. Psixo-onkolog o'z his-tuyg'ularini yo'naltirish, ularni kutayotgan muammolarini yopish va yangi haqiqatini qabul qilish uchun yo'naltirish uchun bemor o'limga yaqinlashganda duch keladigan turli xil hissiyotlarga murojaat qilishi kerak. Psixologik davolash oila a'zolari va do'stlariga yordam berishga

qaratilgan yaqin odamni yo'qotishdan oldin, ularning yo'qligini qabul qilish, his-tuyg'ular va u yaratadigan og'riq ustida ishlash, vafot etgan odamsiz hayotga moslasha olish. Kasallik shunchaki jismoniy muammo emas, bu nafaqat uning tanasidan, balki ongidan va hissiyotidan iborat bo'lgan butun inson uchun muammo. Hissiy va intellektual holat kasalliklarga, shu jumladan saratonga moyillikda ham, ulardan xalos bo'lishda ham muhim rol o'ynaydi. Bu bemorlarning faol va ijobiy ishtiroki kasallikning rivojlanishiga, davolanish natijalariga va hayot sifatiga ta'sir qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimovna, N. Y. (2022). AUTISM AND THE IMPORTANCE OF COMMUNICATION WITH PATIENTS OF THIS DISEASE. *Gospodarka i Innowacje.*, 23, 8-10.
2. Нарметова, Ю. (2016). Тиббиёт муассасаларида психологик диагностика ишларини ташкил этишга тизимли ёндашув. *Scienceweb academic papers collection.*
3. Karimovna, N. Y. (2022). YOSHLARDA INTERNETGA TOBELIK MUAMMOLARI. TALIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(12), 96-99.
4. Нарметова, Ю. (2014). Депрессия-психосоматик касалликларнинг предиктори сифатида. *Scienceweb academic papers collection.*
5. Xudoynazarovich, E. A., & Ulug'bekovich, X. O. (2023). с
6. Rustamovna, A. S. (2023). XOTIRA BILAN BOG'LIQ KASALLIKLARNI DAVOLASHDA PSIXOLOGIYANING O'RNI. *Journal of new century innovations*, 26(2), 17-19.
7. Baxtiyor o'g'li, M. R. (2023). TIBBIYOT SOHASIDA KONFLIKTLARNI OLDINI OLIHGGA QARATILGAN STRATEGIYALAR. *Journal of new century innovations*, 26(2), 20-21.
8. Ravshanovna, R. Z. (2023). PSIXOLOGIK KASALLIKLAR. *Journal of new century innovations*, 26(2), 22-24.
9. Akramovich, A. A. (2023). KASALLIKLARNI DAVOLASHDA PSIXOLOGIK YONDASHUVCNING AHAMIYATI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 77(5), 33-35.
10. Abdunasimovich, I. S. (2022). KONFLIKTOLOGIYADA TANA ZABONI. *Scientific Impulse*, 7(2), 633-637.

11. Daughter, S. A. I. S. (2022). FORMING QUALITIES OF PATIENCE WITH THE HELP OF HADITHS. PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS, 2(18), 233-236.

12. Baxtiyarovna, S. D., & Ziyat, O. (2023). PSIXOSOMATIK KASALLIKLARIDA QO'LLANILADIGAN PSIXOPROFILLAKTIK USULLAR. Scientific Impulse, 1(8), 861-864.

13. Ziyat, O., & Nafosat, S. (2023). PSIXOLOGIYADA ONG VA ONG HAQIDAGI NAZARIYALAR. Scientific Impulse, 1(8), 857-860.

14. Мелибаева, Р. Н. (2018). Проблема умственного развития в трудах психологов советского периода. In International scientific review of the problems and prospects of modern science and education (pp. 127-129).

15. Nasirovna, M. R. (2022). THE ROLE OF PSYCHOLOGICAL DIAGNOSIS IN CLINICAL PRACTICE. Conferencea, 4-6.

16. Мелибаева, Р. (2018). ТАЛАБАЛАР ТАФАККУРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ПСИХОЛОГИК МЕХАНИЗМЛАРИ.